

Kritisk sans, kalligrafi og konkrete færdigheder

Lais Christensen / Steinerbladet 2017 / #3

I 7. klasse arbejder eleverne i hovedfag med oplysningstiden, forbindelsen til vor tids informationsteknologiske samfund er tydelig og den blev afsættet for det tværfaglige it-projekt med klassen. Når vi ser på Johan Guttenberg og på, hvad hans opfindelse af trykpressen gjorde ved datidens samfund, er det let at drage paralleller til vor tids mediegurueres opfindelse af fx Facebook, Twitter og Wikipedia og disse mediers påvirkning af samfundet i dag. Mens vi her fandt udgangspunktet for den teoretiske del af it-undervisningen, arbejdede vi i kunsthøj skid løbende med kalligrafi.

Steinerskolen i København har taget fat på det, som mange skoler oplever som en hvepsere – it-undervisningen. “Hvornår, hvordan og hvorfor it?” blev sidste år til et tværfagligt pilotprojekt i 7. klasse (norsk 6.klasse). Kunst- og it-lærer Lais Christensen samarbejdede med klassens hovedfagslærer og fortæller her om projektet, der resulterede i at it fra dette skoleår er fast på skemaet.

Kalligrafi er en tidskrævende disciplin, og det at eleven selv arbejder med kalligrafi, bidrager i høj grad til at tydeliggøre den betydning Guttenberg’s trykpresse fik for oplysningstidens samfund. Den ændrede hastighed af vidensdeling, var én af de paralleller vi drog til i dag. Herfra gik vi videre til at tegne moderne skrifttyper, og sammen med disse og ovennævnte sociale- og nyhedsmedier befandt vi os nu i vor tid.

Er Zuckerberg sød?

Jeg valgte at se David Fincher’s The Social Network med eleverne. Filmen er stærk. Den er flot på alle måder, seriøs, fanger eleverne opmærksomhed og er interessant i sin kritik og i sin fortælling om Mark Zuckerberg og hans opfindelse og udvikling af Facebook. Reaktionerne på filmen var mange: “Facebook er udviklet af et asocialt menneske”, “Mark Suckerberg har det vist ikke så godt. Han er ikke særlig sød overfor sin kæreste og har ikke rigtigt nogen venner.” – “Lais, det var en fed film, det her!”

Med udgangspunkt i en analyse af filmen, undervisningsmateriale fra Det Danske Filminstitut samt inspiration fundet hos Medierådet for børn og unge, tog vi fat på emner som online-mobning, anonymitet, sikkerhed, omgangstone, selvværd og almindelig betænksomhed i forhold til deling af billeder, film og ytringer.

I klassen talte vi også generelt om det at være online og undersøgte indholdet af bl.a. begreber som cookies, phishing, trolls, troyanske heste, malware m.m. Eleverne var med. Emnerne interesserede dem, da de berører noget, der er en stor del af deres hverdag.

Vi klikker “ja” hver dag

I forbindelse med arbejdet med filmen, printede jeg facebook betingelser ud og bad eleverne læse dem i grupper. Som en lille gimmick havde jeg selv skrevet en betingelse ind på side 9. Alle fandt den, og jeg erfarede, at jeg stod med en klasse fuld af kritisk tænkende unge mennesker. Det var en fornøjelse at høre deres kommentarer, der spændte fra: “Jeg forstår ikke, hvad det her betyder. Overhovedet ikke” til “Ej, se lige hvad der står her! Jeg skal af facebook nu!”. Vi gør det hver dag. Klikker “ja” til betingelser online. Derfor er det et stort og vigtigt tema i it-undervisningen. For at kunne vælge fra – og til – må man vide, hvad man sidder med, vide, hvor man er på nettet, og vide, hvad konsekvenserne af ens handlinger er.

Utryghed og angst for forbud

Den teoretiske del af it-undervisningen rundede vi af med en præsentationsrunde, hvor eleverne hver især præsenterede et socialt medie eller en netværkstjeneste, som de selv benytter sig af. Disse præsentationer udviklede sig til en åben og tillidsfuld snak i klassen. En snak som bl.a. bragte på banen, at flere af eleverne har været online siden 4. klasse, og at enkelte allerede dengang var stødt på folk, der ville mødes med dem eller på anden vis gjorde dem utrygge. Fælles for dem var, at de ikke havde vidst, hvordan de slap af ud af kontakten, at de ikke vidste, hvor eller hvem de skulle henvende sig til, og at de ikke ville gå til deres forældre, fordi de var bange for at få forbud mod at bruge det pågældende medie. En elev fortalte: “Jeg mødte en eller anden, der sendte mig underlige billeder. Og jeg vidste ikke, hvem jeg skulle snakke med. Så havde jeg en veninde, der havde en storesøster, der viste mig, hvad jeg skulle gøre. Hvordan man blokerer en person.”

Min klare oplevelse var, at eleverne allerede fra de tidlige klassetrin ville have gavn af en eller anden form for vejledning eller undervisning i brugen af sociale medier.

Plakattegning og digitale værktøjer

Den viden eleverne tilegnede sig gennem den teoretiske del af undervisningen, arbejdet med skrifttyper, den obligatoriske farvelære og tegne-tekniske kunnen, lagde grundelementerne til at kunne arbejde tværfagligt med et kreativt projekt. Jeg valgte plakater som slutprodukt.

Eleverne valgte hver især et tema fra undervisningen og udarbejdede ud fra dette en overskrift og en kort supplerende tekst. Herefter illustrerede de budskabet i teksten med en håndtegning. Da vi på skolen endnu ikke kan tilbyde adgang til computere, skaffede jeg os adgang til et eksisterende it-værksted på en anden skole.

Her brugte vi to dage på farvejustering af illustrationerne og på at lege med de muligheder, programmerne tilbyder, for til sidst digitalt at lægge titler og tekst på. Vi sad ved iMacs og arbejdede i programmerne Photoshop og InDesign. Plakaterne printede vi på skolen og rammede ind.

It kommer fast på skemaet

Pilotprojektet affødte langt overvejende positive erfaringer og beskriver meget godt både det umiddelbare mål med og vejen videre for it-undervisningen på Steinerskolen i København: konkrete færdigheder og tværfaglige projekter.

Men konkrete færdigheder kommer ikke af sig selv, og skolen har derfor i dette skoleår valgt at sætte it på skemaet som et selvstændigt fag, hvor jeg som faglærer indgår i et tværfagligt samarbejde med fx hovedfagslæreren.

I faget it vil eleverne få oparbejdet et grundlæggende kendskab til, hvad en computer er – hvordan den fungerer, og hvad den består af. Eleverne vil blive undervist i konkrete færdigheder som tekstbehandling, præsentationsteknikker, udarbejdelse af forklarende grafik, film og diasfremvisninger. Vi vil komme ind på kildekritik, valideren af indhold, ophavsret, problematikker ved digital kommunikation, etik osv.

Vi starter implementeringen af it som værktøj i 7. klasse, hvor vi vurderer, at eleverne er modne til kritisk at forholde sig til og forstå indholdet i undervisningen. Vi vil holde fast i at formidling – også af it – skal foregå fra menneske til menneske. Digitale værktøjer ses som redskaber på linie med en hammer, en blyant eller en æske farver og anvendes med basis i en grundlæggende viden både om redskabet og om det materiale, der behandles.

Et andet mål med it-undervisningen er at få en klar forståelse af det at være online. Der er en sammenhæng mellem det digitale og det analoge liv. En sætning vi gentagne gange vendte tilbage til i løbet af af den teoretiske del af undervisningen var, at der er et menneske bag enhver maskine. Alt hvad man finder online, det være sig smukke eller grimme fotos, fantastiske eller ubehagelige profiler, kloge eller nedladende ord er allsammen skabt af mennesker. Online-virkelighed er ikke en alternativ, ufejlbarlig virkelighed, det er glimt af mennesker på godt og ondt.

Vi vil holde fast i at formidling – også af it – skal foregå fra menneske til menneske



Lais Christensen

Kunst og it-lærer, Rudolf Steinerskolen i København.